

Comedia en un acte

per

CASTOR y POLUX.

1225

A. Ferrer y Lodina.

1887.

George Washington

1799

11703

1

NOTES

(A)

at the time of the

1799

71
CÁSTOR y POLUX.

Comedia en un acte

per

A. Ferrer y Codina.

Novidades.

1887.

CASPER & POLY

Don't see me at all

and I don't see you

1880

1881

Reparto.

Carlota.

Guillermo.

Ramon.

D. Fidel.

Luiset.

Sra. Abelina Sala.

Sr. Borrás.

" Oliva.

" Capdevila.

" Esteve.

=

Obeto contemporánea.

Punt de vista del obeto.

=

Departo

del Estado de

San Luis

del Norte

del Sur

del

del

del

del

del

del

del

del

Obete inich.

=

Sala de una casa acomodada.
 Porta d'entrada al foro; balco à
 la dreta y dos portas mes à
 l'esquerra. Mobles à proposit. En
 un cantó una tauleta de
 kresillo. ebl aipeearze l'keló.
 Carlota surt porta. primer ter.
 me ab una troca de fil
 à la mà.

=

Escena 3^a

Carlota lugo Ihuixet.

=

Car. Ernestina! Ernestina! eby! ebre
me'n recordo que la he en-
viada a casa la modista. Y
donchs? Qui ni aguantava
la troca ave. No se perquè
tot el fil no l'han de ven-
dre cap de llat...

(Ihuixet elegantment ostil)

Ihu. Donya Carlota...

74
Car. Oh! Lluiset!... ell ve com l'anell al
dit. Fassi el favor d'aguantar.
Desseguida estarà llest.

Llu. Obb molt gust.

(aguantant la bronca)

Car. Bozentis, qu'estarà mes còmodo.

Llu. Oh! Lo mateix tenia.

(Lentantse els dms.)

No tenen pas novedat!

Car. Estengui bé els braços; Com
deya.

Llu. Que si tenian novedat? Com
ahir no la vaig veure a cal'
Emilia Masó....

Car. No, no hi varem anar. En

Guillem va tornar de la Veda-
ció ab molt dolor de cap y no
varen sortir. Estengui mes.
els braços; no fora bo per Sant
Cristó. No's bellugui.

llu- No'm bellugo pas.

Car- L'hi sembla.

llu- Que ja té la meua poesia.

Car- No.

llu- Com no la vaig trovar a ca-
sa donya Emilia vaig en-
tregarla a n'ella dient-
li que la fes a mans de
vostre.

Car- Sent aïpis ja me la entregava.

Alm. Es que voldria que sortís de mia. 75

Car. Ya hi haurà temps.

Alm. L'hi agradava. I titula:.. El
primer sospir de amor.

Car. Si qu'es fort.

Alm. I no ha sospitat el seu senyor
qui es aquest que's cubreix ab
el pseudonim de Castor?

Car. Com may va sospitar que Jo.
luy fos el cosí de vostè; l'
Ernesto. Ya vaig encarregar
al regent de la imprenta que
no dignés res. Solsament a-
hir 'm deya en Guillen;
qui deu ser aquets Castor

y Polup que ens portan versos?
Si sabies que jo ho apadrino ja
li sabria greu. Ell està en con-
tra de tots els principiants.
Diu que s'ensejín ab un altre
periodich.

llu.- Prou que ho sé. aquesta l'he
firmada perquè vostè va dir,
probiem però no li digui res
a n'ell fins que la vegi
insertada.

Car.- Esta bé. Veyam com ho pen-
drà?

llu.- Y que n diu, que n diu de
las nuevas poesias?

Car. Oh! res... fa temps, si: que 'm va
 dir, sense malícia, ey!... obques-
 tos Castor y Polux veyan si
 aniràn a parar a Sant Vey.

Llu. Se debò... Be... si... es el pseudo-
 nim, ja l'hi vaig dir jo a l'
 Ernesto, massa romantich!

pero com la Julia Camps
 te dos gozets que s'en diu-
 hen, per ço ho va voler; per
 alhalagarla.

Car. Oh! ja ja!... No 'm fassi riure.

Llu. Oh! y veig que fa temps que
 no n'envia l'Ernesto.

Car. Desde que no vè a jugar el

Tresillo.

Mu. - Bé, com ara ja te entrada a casa las Camps, té altre feyna.

En. - És un folup que s'ha apagat com a foc fàtic, y s'ha encès mes brillant com a foguera amorosa.

Mu. - Y que no ho feya malament.

En. - Oh! Y l'hi vaig haver de pregar que insertés... mes que a vostè... perquè jo ab això penso divers del meu marit. M'agrada que el talent s'demostrí, y francament no s'ofegui. - Ho fa algo millor

que vostè.

llu- Mes correcte, si. Mes portich, no.
Miris las nuevas "Nits de Lluna"
ab la tomba d'Orfeo". ab Yu-
dith!

(Abant los braços violentament)

Car- ab la troça embullada!

llu- Vol dir que ho he fet jo?

Car- No: el bisbe. Vés quin en-
redot! mercipèria que no li
fes insertar mes versos en
el periodich.

llu- No, vostè no serà tant cruel!

Bastanta por tinc que
quant el seu senyor vegi

que soch el Castor, d'una bu-
pada no m'apagui. Com que
ja el ditxo ho diu: Nadie es
profeta en su tierra.

Car- Ja seré jo el seu obogat.

llu- Si deia's, fassiu, y prometo
dedicarli el primer tomo
de poesias que publicui.

Car- Ja t'inch prou fil cap del
lat.

llu- Ja!

Car- Sen l'hi pagui.

(Entra per la esquena ?)

(Idel.)

Escena 2ª

Mateiros D. Fidel.

=

Fid. - Que destorbo!

Car. - Y ave! - Porque us ha de destorbar! Passi y prengui assien-to.

Fid. - Quont un jove elegant y una senyora guapa estan de conferencia, may me deseni-do de preguntar si destorbo.

Car. - Sempre de broma..

llu- Abt. Fidal es coneix que

fid- totas li pomen.

Totas, jove!.. totas, pero es u-
na costum que tinc desde
el dia que vaig interrom-
pre una conferencia entre
la meua difunta esposa y
un tinent de Caballeria
d'elmausa qu'era visita
de casa sense jo saberho.

Si hagués preguntat si
destorbava no haguera sor-
pres certes paraulas que
varen obligarme a que-
dar sol a la flor de la

meua juventut.

llu- És a dir que vostè haguera preferit ignorar...

fid- Naturalment... lo que s'ignora es igual que si no existís... y haguera seguit sent venturos com avants.

Car- Vaya unas teorías!

llu- De manera que aquest ti-
nent... y la seva senyora...

fid- Si senyor, sí: me la varen
pregir.

llu- Ah! no. jo l'haguera mort
ò ell m'haguera mort a
mí... ab això sí que hi fo-

ra molt tocat y posat.

Fid- De, vostè té molt poch men.

llu- Y vostè molta calma; dis-
pensin que li diga.

Fid- Calli, home, calli... Si vostè
hagués conegut à la meua
Julia y hagués pogut han-
ria fet igual qu'el tinent
d'obusca; me l'hague-
ra pregida també.

llu- Que jo...

Fid- Si, home, si; no m'hauria
perdonat, com jo no ha-
guera perdonat al tinent
quant un any després li

80
vaig conceipir la senyora
als banys de Caldetas. Vaya
una real noia!

Car... oby! Senyor Fidel! no judi-
qui a u els altres per vostè
mateix.

Hu... Es clar. No tots els homes
son com vostè ni totes les
senyoras com la seva. No
es britat Donya Carlota?

Car... Vaya! Y fassintme el favor
de canviar de conversa.

Fid... No hi ha inconvenient... per-
pò no perfeccionarem el
mon.... pero jo u tinc bas-

tant de mon... es un billar
que 'l coneix molt y ja us
hi erro cap carambola.

Mu. Lo qu'heiu de fer es això.
(Fora al mitj la taula del
trésillo.)

Y comenci a preparar las
cartas per quant vingan el
senyor Guillen y el Senyor
Ramon. Jo m'arribo a com-
prar las flors ja qu'aques-
ta nit comencan el mes de
maig.

Car. Si, Muixet; la verge li agra-
hirà. Suposo que us a.

companyarà la salve ab el piano.

llu- Naturalment per la clau de
 Ten s'ha de fer tot. Passiho-
 bè, exèptich!

Fid- Passiho bè, (comediànt!)

llu- Hasta luego Tonya Carlota.

Car- Adios lluiset.

=

Escena 3^a

Carlota, Don Fidel.

=

Car- Vamos, confessi qu'en llui-
 set es un jove model.

Fid. - Modelo, no ho nego. Pero hauriam de sapiguer de que es modelo!

Car. - Vamos, home, no sigui aixis.

Fid. - Per de prompte li diré que las flors no las porta per la verge, que tot ho fa per ser agradable als ulls de vostè, y que si jo fos de n Guillem, no voldria visitas de joves elegants, y menos encare els admittiria a fer el tresillo a casa.

Car. - Senyor Fidel!

Fid. - No, si ja se que vostè es bo.

na: tant com ho era la meua
 Julia avants de conceixer el
 timent d'obluansa, pero jo
 evitaria occasions. Jo las ha-
 gués evitadas à casa... no
 tindria el cotaplasme, que
 tindria al clatell.

Car-

Val mes que me'n vigui.

Fid.

Ojala no plori may... a n'en

Kamou Kambe el predicó

sempre... Donya Emilia en-

cave es jove; l'humanitat

es defectuosa. Els homes en

general son massa dolents

y las donas massa bonas..

Car - Torneu fondo à la cuestió. Pus-
qui las cartas que en Equi-
llem y en Ramon ja no
poden tardar. Pu l'huisset ja
ha col·locat la taula.

Hid. Venç... la feyna de tragar
la taula si u t'è d'ignocen-
cia?

Car. Ja hi torneu!.

Hid. Obipo no m'és. Donchs aques-
ta feyna de tragar la
taulá quant no la fa un
home que l'garantisí la e-
dat es d'un resultat terri-
bles. Entre las casas que en

lo transcurs de la meua vida
he anat à fer el tresillo, tres
joves elegants han traginat
la taula y el final ha sigut
que tots tres han fugit ab
la senyora de la casa.

Car. El Ciment d'obliuiscansa no
la traginava pas...

Fid. Si senyora, si... també. Després
vaig sapiguer que quant
jo era fora, entre altres en-
treteniments tenian el de
fer el títol y no la de-
bia pas tragar ella.

Car. No sabia qu'entre els seus

defectes tinguers també el de
supersticions... d'aïpos a even-
rer ab bruïas...

=

Escena 4^a

Mateïpos. Guillem.

=

Qui. - Ja soch aquí.

Fid. - Hola, Guillem.

Car. - I en Ramon y l'Enília?

Qui. - L'Enília no vindrà. Ha

hagut d'anar a casa

la seva tia que de ve-

pent o ha posat mala. A
 n'en Ramon si que ja el fe-
 ya aquí, perquè després de
 sortir de casa seva encara m'
 he arribat a la Redacció.

Ca- (No podran pas sortir demà
 els versos de'n Lluïset.)

Qui- Que tal? fatalista!

Ca- Diritat: el senyor Fidel tot ho
 ven negre.

Fid- I vosaltres tot de color de ro-
 sa qu'es el color que per mès.

Qui- Jo crech que l'àngel que ha
 de baixar del cel per a-
 nunciar-nos la fi del mon

ha de dir patillas com' vos.

Ai.

Car. Y s'ha de dir fidel com
vostè.

Qui. Y hasta anirà ab americana-
na y sombrero de copa com
vostè.

Car. Y mirava sempre de regull com
vostè.

Qui. Ah! ja' ja' ja'.

(rient)

Car. Ah! ja' ja' ja'.

(rient)

Fid. Vaja, rihem tots. Ah! ja'
ja' ja'.

(Idem.)
 Ca. No hem de riure? Senyor fa-
 tidich!

Qui. Batura el senyor Fidel!...

Escena 5ª

Mateiros, Ramon.

=

Qui. Mira, ja l'hem aquí.

Ram. Que Déu vos guard.

(Alzitat i corrent à sen-
 tarre.)

Qui. Que tens? Que pot ser o'ha

mort la tia de l'Enilia?

Nam- Si s'ha mort que l'enterrin.

Ohunya a la beva dona.

Hem de parlar.

Fid- (Que li deu passar en a-
queix pimple.)

Gui- Carlota... si fesres el favor... En
Ramon vol parlar-me.

(obliga grave li passa.)

(Dau)

Ca- Ya'm retirat. Adios, Ramon.

Nam- Dispensi Carlota.

Ca- Oh! no hi ha de que.

(Vase prim. Torn a guisa)

Gui- ¡Boucho que hi ha!

Ham- Quina desgracia! Guillem!
Quina desgracia!

(bisacantu)

Gui. M'espantas!

Ham- Des que que'o retiri el sen-
yor Fidel.

Gui- Hasta el senyor Fidel?

Ham- Si.

Gui- Senyor Fidel... si us volgués fer
l'obsequi de passar al meu
despaig per uns moments.

Fid- Ah! prou, prou... jo allí a-
hont hi estich de més...

Ham- No; no hi està de més... sino
que...

Hid. Sino que faig nosa.

Gui. Bè. perdoni, serà un instant.

Hid. No, passin, passin: no ve d'
un hora.

(*Entra segona Turme 1ra*)

Gui. Oaja, ja estem sols. Digas
que hi ha.

Ra. No m'atreveixo.

Gui. Que vós que també me'n
dagi jo.

Ra. Oby! Guillem! abraçam!

Gui. Que te n'väs a la Habana!

Ra. M' voldria morir. Si no.

tingués por de ferme mal
m' tirava p'e'l balcó.

Qui- Sa ho crech.

Na- Vuy dir por de patir.

Qui- Be! Que 't passa!

Na- M vobz tornar à abraçar!

Qui- Prou, home, prou.

(S'avança à abraçar.)

Na- Guillem! L'Enilia m'enganya.

Qui- S'ave! Que 't tornas boig!

Na- Djala!

Qui- Fug home, fug, no digas
aquets disbarats.

Na- Disbarats! Mira la prova.

(Mostrantli un paper.)

Qui- Una carta!

Ma- Ab la precipitació d'amar
à veure a sa tia l'hi ha cay-
gut y jo l'he recullit. de-
guir.

Qui- Yes feta ab vers.

Ma- Ab vers? Ni ho he reparat.

Ab la precipitació... sols se
qu'es una carta d'amor ab
tota forma.

Qui- Y la firma Luis Cortes!

Ma- Que tal l' mosca morta?

Qui- Noy! quedo parat; y se'ls
deu haver fet fi: perque
ell no es poeta.

Ma- Si, ave tothom ho es.

Qui - "El primer sospir d'amor"
y sembla que no hi ven.

Ha - Llegir, llegir... venús com
tren las uñas.

Qui - "Obipis com l'aua regala
sos diamants purs a las flors
de sas riquesas pent gala,
per tu aqueix poeta exala
el primer sospir d'amor
y al igual que a las flors bellas
las acaricia ab un bes.

jo te'n daré mes que estrelas."

Ha - Jo li rompo las costellas!

dom, dom, no llegirís més.

Qui - Lo qu'es els versos son dolents

de debó.

Na- Pero passará per poeta y las
donas, dels poetas se 'u pagan
molt.

Qui- No... ja es una cosa...

Na- Pero jo 'u tinc la culpa.

Qui- Cui.

Na- Ser eo t'he dit que fessis
retirar al senyor Fidel per-
què el senyor Fidel 'm va
avisar y jo no 'u vaig fer cas.

Qui- Que havia vist alguna cosa!

Na- Una cosa que jo me 'u vaig
riure y ave veig que no fol-
la. Cada vegada que ju-

gavam al tresillo à casa,
 en l'huït traginava la tau-
 la.

Qui. Y vobò dir qu'es senyal?

Na. Mortal!

Qui. Oh! pobre de mi en aquí
 casa. sempre la fa ell aques-
 ta feyna.

Na. Donchs espavilat.

Qui. Veuràs. no us precipitem.
 els hòs han de ser vults y
 nous... Oh!... y ave també
 veig un altre cosa; a-
 quels versos no van dirigits
 à ningú.

Ma- Estavan dins d'una carpeta.

Qui- La tens?

Ma- No. Crech que l'hi rompuda;
jo estava boig.

Qui- I que pensas fer avè?

Ma- Desafiar à n'en lliure à
pistola y à deu passos. Tu
seràs el meu padri.

Qui- No sè com se fa... no n'hi
sigut may.

Ma- Es molt sencill; et posas al
meu costat y no't mors.

Qui- I si m'toca à mi?

Ma- Hauria de ser molt burro.

Qui- Ho fora el burro de posarmhi.

Mar No't pensis que haguem de
fer brasset... t'has de posar
un rich separat.

Gni- Y tant com m'hi posaria...
pero veuràs... no't deipis por-
tar del primer impuls. Con-
sultemho áb algun amic.
El mateix Senyor Fidel....
te edat y es va trovar en
el mateix cas que 't tro-
vas tu, potser ell et darà
un canvi.

Ma- De totas maneres jo neces-
sito la sanch d'aquet se-
ductor.

Qui. Si no te'n davan cap quar-
to de la seva sanch. Ven-
me, evidem al senyor Fi-
del.

Va. Bueno, evidal... no hi perdrem
pas res.

Qui. Senyor Fidel.

(Evidant)

=

Escena 6^a

Mateixos Sr. Fidel.

=

Fid. ¡Ja puch sortir?

Gui- Fassi el favor.

Fid- Quins papers de femme fer'...

Ma- Explicali tu.

Gui- Obipò tu mateix qu'ets l'interessat.

Fid- Be que hi ha? Vamos.

Gui- Pot ser el vol abraçar.

Ma- Guilleim, deixat de bromas.

Fid- Be, acabi, que m'è ab ansia.

Ma- Res, donchs que la dona m'enganya?

Fid- Que la dona l'enganya?

No se n'anirà al botavant...

El pensava qui sab lo qu'

era... Y per qò m'ha fet
anar? Y era tot aïpò l'
que'm tenia que dir?

Ma- Oh! Li sembla poch?

Fid- Calli, home, calli... jo'm
pensava que's tractava d'
una gran desgracia.

Ma- No ho sento Guillem.

Gui- Oh! No hi dona valor vos-
te a u'aipò?

Fid- Ellireus l'altre...

Ma- Més, lo qu'he dit... desafia-
rà a u'en Lhuiset.

Fid- Oh! En Lhuiset es l'hèroe.
No'm sorpren... Després li

tocarà el turn a vostè

(A Guillem)

Gui - Senyor Fidel!

Fid - No s'amosqui. També es va
amoscar en Ramon quant
el vaig avisar, pero de res li
ha valgut.

Gui - Jo estich completament tran-
quil.

Fid - Bon profit l'hi fassi.

Ma - Jo senyors in retiro, que-
deu en que seràs el meu
padri. Ja t'colocaràs a u-
na distancia prudenta.

Gui - Mira Ramon...

Id. - No siga tonto. a mes que
obrant en justícia, ja qu'
ella també ha faltat hau-
ria de desafiàr-la també
a n'ella.

Ra. - No he vist may que ningú
ho fés

Id. - Perquè l'humanitat es un
defecte caminant. Perquè
en justícia vostè hauria de
callar, per la sencilla ra-
hò de que lo que n'heu
fet ha fet a vostè, vostè
a ser possible, l'hi haguera
fet a n'ell. Quants fets

critiquem tots ey! d'aquest
 genero, que si estiguessin al
 lloch de qui els comet fa-
 riam igual.... Pero es a-
 lló que 's diu: De nevas a
 tevas...

Ma- No 'm convencera' pas.

Fid- Ya ho crech. Fora el primer.

Ma- Digas per últim cop. Vols
 seroiv de padri? si, o no?

Fid- No ho passi veigüim: per
 postres encare podria rebre
 algun mal tanto. Home
 prengui exemple de mi.

Ma- Hasta la vista. No 'm falta.

ràn padrins.

Qui- Escolta.

Ha- No escolto res. Odiós.

(Se'n va)

Fid- Seipil anar, potzer al sor-
tir, la presa del carver el
posarà un pech a tò.

=

Escena 1^a

Guillem. Don Fidel.

=

Qui- Y es capàs de fer un dis-
barat.

Pot ser no. oby! la mare!
 Si l'home cumples tot lo que
 promet no li hauria prou
 canillas a casa la ciutat
 per transportar cadavres.

Perque las tragedias fan tan
 efecte en el teatro. pues...
 porque a la vida real son
 escasas. Yo me'n rich d'
 aquets Otelos de sobre-todo.

Qui Vostè també ab aquestas teo-
 rias l'ha acabat d'espitar.

Md. Home! no m'ha anat pas
 tant malament a mi. -- que
 m'prenga per exemple.

Jo crech tenir la pell tant
fina com ell.

Qui- Vostè ja te anys... si hagués
sigut jo potser si que s'ha-
guera calmat... quina i-
dea!... si... ho provaré. L'
hi diré qu'he sorprès que
la Carlota també m'en-
ganyava, y com té fi ab
lo de la taula, s'ho even-
rà. Magnífich! gran pen-
sament.

Fid- Si y a vostè pot servirli d'
ensaig per quant arivi
l'hora.

Qui- Obquestas bromas no las hi
permeto, senyor Fidel.

95

Ind- Y quina importancia don-
nan vostès a un acon-
teixement tant natural..
Home si això ben mirat
hasta hauria de ser a-
gradable. Sempre ve a
interrompre la monotonia
del matrimoni. Ben ave
podriam també per el tre-
sillo y no podem perquè
no mes som dos, lo que
li demostrava que en la
major part dels casos, per

divertirse bé, han de ser tres.
Miris, m'arrivo à veure
si en Campo vè: veig que
in lhuisset no torna. Potser
haurà sentit furtó de gar-
rotadas.

Qui- Ellor que no vinga, per-
què ara enviaré à buscar à
n'en Ramon.

Id- Que vol provar aquell plan
que ha dit.

Qui- Home. si! no hi perdrem
res.

Id- Bueno. desseguit tornu.

(Se'n va.)

=

Escena 8^a
 Guillem iugo Ramon.

=

Gui. Si, es un gran pensament!
 Ja ho dir el refran, mal de
 ninchos, consuelo de tontos.
 Quant menos el podré
 contenir en els primers
 moments que son els més
 perillosos. La noticia de
 que també m'enganya
 à mi la dona, ha de ope-

rar en ell una revolució, que
no pot per menys de ser fa-
vorable en la seva actual
Crisis. Deipam enviarli u-
na esquela que vinga dese-
guida.

(S'proa à omniur.)

(Hauron pro)

Na - obli està! pobre Guillem!
com ho faré per dirli que
m'havia equivocat sens
que noti a la meua cava
qu'es ell la víctima. obqui
està el sobre" ob Carlota He-
moneda" ave al carter me

l' trovo à la butpaca. Quant
agens està del pafech, que
li' està cayent à sobre.

Gui-

(Alçant el cap.)

Oh! ell! menos feyna. ve-
yam si sabrè fer el paperot...
ell mateix que 'm serveixi
de model. Oh! ets tu Ra-
mon.

Na-

Si... he tornat...

Gui-

No hi ha pas ningú en
aquí^{ia}.

Na-

No.

Gui-

Es que l' faria retirar.

Na-

Crech que som sols.

Qui- Quina desgracia Namon.
quina desgracia!

Na- Que? que't pasa?

Qui- M'vols abraçar?

Na- Oh! Obb molt gust. (Si ja abraça...)

Qui- Yo també com tu soch víctima de la perfidia de la meua costella, y ab el markeip benovio.

Na- (Que he dit....)

Qui- Pero no: per qò no'm deixàvem abatver, aipò fova pagar els plats que ella ha trencat.

Ra- Oh! fas perfectament.

Gui- Jo no desafiare al seduc-
tor, ca! no caldria sino que
després de guanyarme, en-
cave 'm furades 'l cuys.

Ra- Molt ben pensat.

Gui- I evenne. Ramon, imitam.
Preneu, hasta cert punt, à
la fresca com jo.

Ra- Oh! si, si, soch completament
del teu parè.

Gui- (Que tal? Si he tingut bona
idea...)

Ra- Y com ho has sapigut?

Gui- Per una carta, com tu.

M^a (Si sabia que l'altre també
es per ella.)

Qui- Oh! però jo no vuy amo-
nar-me.

M^a (Encara ho agafa bé.)

Qui- Detans aquí a tots dos en la
mateixa situació.

~~M^a~~ Si... (Qui té valor de dir-li
qu'es ell sol?)

Qui- Es veu que el trobar la tau-
la es mortal. No... ja t'he dit
que per goig tots dos.

M^a He, veràis. (Ell sab gressar
haber de carregar ab el
mort sense ser.)

Qui- Lo que has de fer es ini-
tarne. Yo tindr mes sanch
preda que tu y en aquets
casos la sanch preda es el tot.

No dongas à compendrer res
à la teva dona. ebipis no
tindràs d' avergonyirte
devant d' ella. luego ab
dissimulo y calma fas qu'
en l'huïet deipis de visi-
tar à casa teva. Yo penso
ferho tal com t'ho dich.

¿Prometo tu ferho del ma-
teix modo?

Ha- Tet.

Qui- (Que tall...completament en-
rat...)

Na- (Chipó es un angel!)

Qui- Calla - are s'acosta la me-
va dona. Ja venràs ahont
arriba la meua força de
voluntat. El meu domini so-
bre mi mateix.

=

Escena 9^a

Mateixos. Carlota.

=

Qui- Esposa meua!

100
Car. Suposo que ja no destorbo.

Qui. Oh!... tu no destorbas may.

Car. Que no feu el tresillo?

Qui. Esperem à veure si ve en l'hi-
set.

Car. Oh!...

Qui. Que tal? veus quin modo
d'aburrir l'aygua?

Ra. Si, si, (obis es admirable!)

Qui. Obre estava explicant à n'en
Ramon la ditça de que
gosim tu y jo. Y ell m'
explicava també que à
casa seva la felicitat hi
es à carretadas.

Car- Ja comprench que ni l'un
ni l'altre te motius per
dir lo contrari. L'Emilia
es desvint, 'm consta per
en Ramon, y jo a tu t'a-
doro!... t'idolatro!

Gui- Deus!... bre tu potser la re-
ventarías... ves mirant. Oh!
adorada Carlota! Oh! Estrella
ab cua del cel de la neua
ditpa!

(Atrassantls.)

Ca- Que galan estás avuy!...

Ma- (Ells aquets extrems no m'a-
gradan! 'm tenso un cata-

dis-me...)

Qui- Oh! quin medallou portas
tant precios al coll avuy.

Can Es el que'm vas regalar; No
te'n recordas?

Qui- Veyam.

Ha- (Vaja... ave l'extrangula!)

Qui- Ah! si, el d'esmeraldas.

Ha- (Bemo!) Guillem!

(Espantat.)

=

Escena 2^a

Mateïos Lluiset.

=
Alu- Es pot passar.

Qui- (Adios! Bot perdut.)

Ma- (Lo que jo in temia...)

A- Endavant lluiset.

Alu- (Integant el ram a l'altre
y dunt després la mira a n'ells)

Para las bellas, las flores,
para los hombres, la mano.

A- Deixin el posar en el ferro
mentrestant.

Alu- Oh!... jo l'hi posaré.

(El coloca en un ferro)

Ma- Guiller, valor!

Qui- Et tu t'ho dich jo - pensa

qu'ets un pare de familia.

Ca. Aquesta flor en el nojal. Dei-
ximili colgar en nom de la
verge.

Ma. Guillem! no t'giris.

Gui. (Que tal? ja'm dona consells.)
(Els dos parlen baix)

Ca. Vostè ho mereix tot.

An. Ya te la poesia?

Ca. No cridi. L'Enilia no ha po-
gut venir, pero a la tarde jo
hi anirè.

(Quedant ell y ella parlant
baix.)

Gui. Prometem que seguiràs ab l'

Quília y en Lluiset la matei-
pa conducta que jo segueixo.
Que seguirais sent un bon
marit.

M^a B'ho juro.

Qui- Ya veus que'l meu proce-
dir ab en Lluiset es exem-
plar.

M^a Ya no falta sino que'l
convidis' a dinar.

Qui- Ho vobis veurer? Lluiset, aony
s queda a dinar ab nosal-
tres.

Ll^u Es que.

Qui- No hi ha excusa. Ajúdom

Carlota.

Ca- Vamos, quedis.

Llu- Si o'hi empenyan...

Gui- L'hi espijim.

Llu- Obl menos despijim anar
à comprar els postres. He
vist à la Criolla unas pe-
ras preciosas.

Ca- Y jo mentrestant dirè à
la cuysera que activi.

Gui- Bre, no tardi.

Llu- No tinga por. Ya es à la
voretta. Hasta luego.

Ca- Donchs vaig per vò.

Gui- Si, vès.

(Se invan Enlata Terme esqum)

y dliust pro.)

=

Escena 88ª

Guillem. Ramon.

=

Gui. Que 't sembla... bech que
ho porto bè.

Ra. Si, si. No bech que 't cay-
gui.

Gui. Ya has vist'... un altre ave
haguera mogut un esian.

104
dol... el veynat se n'haque-
ra enterat y el termino-
tro de la neva honra se n'
anava à dos graus baix ero.
Creume Ramon, las cosas
s'han de portar aixis. La
malaltia ha de seguir el seu
curs. Obre ray que se ahont
es la llaga... Ja posarè el
pegat ben bè al mitj ja.
Y sabo com. Tractant à la
Carlota millor que may
y obsequiant à n'en llin-
set com si fos un pa-
rent rich que ve de fora.

uny anoadarlos... uny hu-
millarlos a forsa de gene-
rositat.

Ma- Guilleim vinga aquesta via.
Es un heroe! que vol dircta-
poleon, Carlo-Magno ni a-
quells del pas de las Bernio-
pilas!... el teu costat son un
pardols mollats, unas re-
gardaras plenas de testos.
Be, vaja, te, no t vindra
pas d'una.

(Dantli de versos.)

Guin. Que?

Ma- Ya te'l regalo: es aquella

105

poesia que per poch del sus-
to i'n fa l'efecte d'una bo-
tella de champany i de
aygua de Rubinat: El pri-
mer sospir de amor.

Qui- Que vols que i'n fassi?

M- Oh! Lo que vulgas: es ben
teva. Yo i'n enga que ana-
va dirigida a la Matilde
quant es a Carlota Nemone-
da. Mira el sobre.

Qui- No estem per bromas ave!

¡b Carlota! No! Yo somio!

No potser! Ella enganyar-me!

M- ¡ave! no t'entench sobre

mateix... no deyas?

Qui. Oh! no! ellay de la vida.

que t'has cregut?

Na. No acabas de confessar...

Qui. Y que haig de haver confessat

jo... B'ho fuya veure per-

què t'aconsolessis i per por de

que no fessis un crim.

Na. Datna l'olla!

Qui. Crim que jo ave cometerè, que

Barcelona'n parlava: que

se'n vendran romansos.

(ell culms de la rialta)

Na. Donchs y aquells consells? y
aquella abnegació? y el pa-

106
rent de fora?

Qui. - No n'hi ha poca de diferència
de nevas a Texas.

M. - Nivai. - home!... per franch ni
agrades.

Qui. - Ja veuràs que aviat ho ar-
reglo. De prompte una carta
pe'l jutje. Luego desafio a
n'en Lluiset. Tu seràs el
meu padri. ehl últim jo ho
hauria sigut per tu; després
la mort de la esposa.

('I pos a revirar)

M. - (Dispenslo desahogar una
mica... potser s'acalmi. Jo

ab el temps d'anar d'aquí
al cantó, ja m'hi he cone-
gut un bon pic. Encuem-
hi un cigarro pot ser li en-
comani un poch la me-
va flama.)

Qui. (Sentint.)

Hasta'm sento gust de sanch
a la boca.

Ra. No'n fassis cas, de vegadors es
de las genivas.

=

(En aquest moment entra

el Fidal.)

Escena 82^a

Mateiros, D. Fidel.

=

Fid. (Que tal? Ya 'l tenim tran-
quil. Es ven que 'l plom de
n Guillem ha fet efecte. Per
pò ja s'haguera conformat:
tot era questió de temps, si-
no ves jo ab el tinent d'Al-
mansa...

(Dirigintse a Guillem)

Guillem... l'felicitó!

(Daup.)

Qui. Senyor Fidel.

(exult.)

No estich en el cas d'aguantar
morfes de vostè ni de
ningú.

Un-

(Parla a Fidel)

No l'esperis. Ha descobert
que la dona l'enganya.

Fid. (Mira aquest altre!)

Qui. No, no li vagis ab secrets. Jo
vuy que la meua deshonra
la sapiga tot lo mon. Si
pò justificava la meua san-
grenta venjansa.

Fid. (No fa malament la comedia)

Escena 83^a

Mateiros. Lluis.

=

Llu- Pues senyor ja soch aqui!

Guillem- M!

Fid-

(Dintre a Guillem)

(obre, ave es quant ha de de
sempenyar be el paper.)

Guil- Home, passim el favor.

Llu- Oby! ay! Lo trovo d'allò
mes estranyo.

Gui- No...

(Tronich.)

Ma- (Si jo 'l pogués avisar...)

Gui- Con què... ja es aquí... eh?

Mu- Si senyor i donya Carlota?

Gui- La... Carlota!

Ma- (Aquest home es suïcida!)

Mu- Per darli aquestas peras.

Gui- Ah! Son peras...

Mu- De Cornella.

Gui- Connoixeu senyor Fidel?

Ma-

(et d'uns et d'altres)

No sab.

Fid- Bravo! Guillem! ni en Da-
lero!

109
Qui. Home calli, si pot.

Hid. (Casi in sembla que parla de
veras)

Qui. Es dir que vostè ve à dinar?

Hu. Oh, ay, si. No m'ha convi-
dat?

Qui. Y vostè pretent que us assen-
tem sençament à Kaula

Hu. Es clar res de compliments.

(Humor activa la levita à
Huiset.)

Qui.

(el Humor)

Qui. Y l'hi durà agrada es-
tar al costat de la meua

senyora-

llu- Naturalment.

qui- Y servir-la.

llu- Naturalment. (Perquè 'm deu
estirar la levita?)

qui- Y galantejar-la y festejar-la
y que al últim jo li o-
bri el coo.

(Nà a tirarse sobre en llits
y T. Fidel el conté.)

Fid- Guillem! (obrio va de veras.)

lla-

(Dais a llits)

(Se la poesia!)

llu- (eby! - pobre de mi! Ya ho
entendi!)

110

Qui- Infame! Con que vostè abusant de la meua amistat...

Hu- Ella va demanar-m'ho. L'hi puch jurar.

Qui- Ella!

Fid- (Ya ho crech!)

Qui- Y tenir el valor de signar-ho ab el seu nom y apellido.

Hu- Es la primera. En las anteriores no vauig abreviar-me.

Qui- Es dir que n'hi havia d'altres anteriores?

Hu- Moltes!

Fid- (Que tal!)

Qui- No tinga por, pero muy sa-

ber tota la veritat.

llu. Bot li diré.

Qui. Feya temps que durava a
quest engany?

llu. Obb mi uns dos mesos.

Qui. Com ab vostè? Que potzer?

llu. No m' descobreixi que a n'
ella potzer li sabria greu.

Qui. Digni, digni.

llu. Abants que jo ho va perme-
tre a l'Ernesto.

Qui. L'Ernesto? El cosí de vostè?

Fid. (Cambé havia traginat la tau-
la.)

llu. Pero m' consta qu'ell no

ho volia, ab aquestas cosas
al principi un hi tem. Y des-
prés ja us ho presumiam
que vostè no hi vindria bè.

Qui. De veritat? Ya es necessita
penetració! En fi. Vostè com-
pendrà que l'Ernesto y vos-
tè o jo estem de mes en
el mon... vegi quin as arria
l'hi agradan mes...

M. Ah! es mi cap, y per p^o...

Ra. La Carlota!

Qui. Calli.

Qid. (obre vi el b^o... pero tot això
jo ho trovo molt natural.)

=

Escena 34^a

Mateiros, Carlota.

=

Ca- La comida está en la me-
sa. ¿Want oulguin. Llu-
set, donguin el brás. Si-
ga amable. Sembla encan-
tat?

Lui.. Puder vera...

Ca- Qu'es aipó?

Fid- (alguien pasará algo.)

Qui- Yo comprendia el cinis me

pero may ab aquestas manifestacions.

Ca. El cinisme!

Gui. Vostè m'ha enganyat.

Ca. No t'entench.

Gui. Conceix aïçò... d'legir.

Ca. Res... ja ho sabs... jo soch l'única culpable.

Gui. Ho confessas?

Gui. (Com que no te res de particular.)

Ca. Si... pero no podia presumir que t'coquies tant la veritat. Sabia qu'erats purista pero no en aquest

extrem.

Qui- És clar que ho soch, quin
home no ho es en aquets as-
suntos

Fid- (Ba, ba, ba, ba!...)

Ca- Be, no tingas cuidado, ho sa-
brè per un altre vegada.

Qui- Ya l'enguardaré. I vech que
avants d'aquet tipo enca-
re n'hi havia un altre.

Ca- Si, francament, l'Ernesto.

Qui- No senten?

Fid- Be... pero...

Ca- No diguis que l'Ernesto hi
entenía, ave en Illuïset com

à principiant el qicot...

Gui. Senyora...

Ca. Després... Que no ho vols? po-
ra. Ya ho sab lluiset pot
portarho a un altre perio-
dich. No ouy disgustos per
una cosa tant trivial.

Ma. Ya ho entench.

Gui. Es dir que...

Id. (Que dir...)

Ma. (Ay Guillel que'm penso
qu'hem fet un bunyol...)

Gui. Y tant home -- y tant.

Ca. Qu'es aquest encantament?

Ma. De que sera prelu di això?

Qui- ¿Con que... la poesia era per
insertarla al periodich?

Ca- Y com se la teva oposicio en
seundar aquesta mania
d'escriure... En lluiset era
Castor.

Qui- Vostè... Castor... poee...

(Nient.)

y pot ser l'Onesto era...

Lu- Polux.

Qui- Castor y Polux... Nonnon....

Be. Baja... fochs fatuos.

Ca- Donchs que t'creyás?

Qui- Calla, dona, calla. Don Fi-
del que li sembla?

Fid. Que vol que'm sembli?...
(L'han enganyat com un
pino!)

Qui- Lluiset!

(Dantli la m)

Llu- Oh! encara no hi entès res...

Fid- (Quin tonto!)

Ca- Ni jo tampoch.

Fid- (Quina barba!)

Qui- No! millor.

Ca- Oh! vuy saber...

Qui- No! ignorau sempre, per
gloria meua y d'aquell
que ni gosa alçar lo cap.

(Per en Ramon)

bre anem à dinar y per
sobre mesa en llurset ens
llegrirà la poesia. Tots sou
convitats.

Ca. Bonchs quan vulguin.

Fid- (Encare paga el dinar...!)

Qui-

(Al públich.)

Senyors... si volen venir
fassin cap al menjado;
aïpò si, ab la condició
de que avants han d'aplaudir.

